

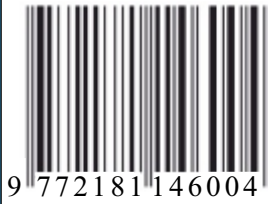
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI

Научный вестник Бухарского государственного университета
Scientific reports of Bukhara State University

11/2024

E-ISSN 2181-1466

9 772181 146004

ISSN 2181-6875

9 772181 687004

@buxdu_uz

@buxdu1

@buxdu1

www.buxdu.uz

11/2024

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI
SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY
НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК БУХАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Ilmiy-nazariy jurnal
2024, № 11, noyabr

Jurnal 2003-yildan boshlab **filologiya** fanlari bo'yicha, 2015-yildan boshlab **fizika-matematika** fanlari bo'yicha, 2018-yildan boshlab **siyosiy** fanlar bo'yicha, **tarix** fanlari bo'yicha 2023-yil 29-avgustdan boshlab O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar Vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2000-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2020-yil 24-avgust № 1103-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.

Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY'ATI:

Bosh muharrir: Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bosh muharrir o'rinbosari: Rasulov To'liqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor

Mas'ul kotib: Shirinova Mexrigiyo Shokirovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Kuzmichev Nikolay Dmitriyevich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor (N.P. Ogaryov nomidagi Moldova milliy tadqiqot davlat universiteti, Rossiya)

Danova M., filologiya fanlari doktori, professor (Bolgariya)

Margianti S.E., iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Indoneziya)

Minin V.V., kimyo fanlari doktori (Rossiya)

Tashqarayev R.A., texnika fanlari doktori (Qozog'iston)

Mo'minov M.E., fizika-matematika fanlari nomzodi (Malayziya)

Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor

Adizov Baxtiyor Rahmonovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Abuzalova Mexriniso Kadirovna, filologiya fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor, xalqaro psixologiya fanlari akademiyasining haqiqiy a'zosi (akademigi)

Baqoyeva Muhabbat Qayumovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bo'riyev Sulaymon Bo'riyevich, biologiya fanlari doktori, professor

Jumayev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent

Djurayev Davron Raxmonovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Umarov Baqo Bafoyevich, kimyo fanlari doktori, professor

Murodov G'ayrat Nekovich, filologiya fanlari doktori, professor

O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Navro'z-zoda Baxtiyor Nigmatovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hayitov Shodmon Ahmadovich, tarix fanlari doktori, professor

To'rayev Halim Hojiyevich, tarix fanlari doktori, professor

Rasulov Baxtiyor Mamajonovich, tarix fanlari doktori, professor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Quvvatova Dilrabo Habibovna, filologiya fanlari doktori, professor

Axmedova Shoira Nematovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bekova Nazora Jo'rayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Amonova Zilola Qodirovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Hamroyeva Shahlo Mirjonovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Nigmatova Lola Xamidovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Boboyev Feruz Sayfullayevich, tarix fanlari doktori

Jo'rayev Narzulla Qosimovich, siyosiy fanlar doktori, professor

Xolliyev Askar Ergashovich, biologiya fanlari doktori, professor

Artikova Hafiza To'ymurodovna, biologiya fanlari doktori, professor

Hayitov Shavkat Ahmadovich, filologiya fanlari doktori, professor

Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Ixtiyarova Gulnora Akmalovna, kimyo fanlari doktori, professor

Rasulov Zubaydullo Izomovich, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Mirzayev Shavkat Mustaqimovich, texnika fanlari doktori, professor

Samiyev Kamoliddin A'zamovich, texnika fanlari doktori, dotsent

Esanov Husniddin Qurbonovich, biologiya fanlari doktori, dotsent

Zaripov Gulmurot Toxirovich, texnika fanlari nomzodi, professor

Jumayev Jura, fizika-matematika fanlari nomzodi, dotsent

Klichev Qybek Abdurasulovich, tarix fanlari doktori, dotsent

G'aybulayeva Nafisa Izattullayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

MUNDARIJA *** СОДЕРЖАНИЕ *** CONTENTS		
TILSHUNOSLIK *** LINGUISTICS *** ЯЗЫКОЗНАНИЕ		
Сафин Д.Ш.	Лингвокультурологические реалии в немецкой лексикографической картине мира	3
Abatov D.R.	Badiiy matnda mifoantroponimlarning lingvopoetik xususiyati	8
Ibragimova N.A.	Axborot texnologiyalari sohasiga oid autentik matnlarda individual-mualliflik belgilari	12
Jumayev E.B., Allamova S.A.	Nemis va o'zbek mikromatnlarida o'zlashtirma buyruq ifodasi	17
Sharipova A. A.	Ingliz va o'zbek tillarida stilistik sinonimlarning tipologik xususiyatlari: tahlili va tasnifi	24
Nadirxanova N.A.	Lisoniy vositalarni tanlashda nutqiy vaziyatning o'рни	28
Nasrullayeva G.S.	Badiiy matnlarda antropomorfik metaforalarning ifodalanishi	33
Qosimova N.F., Nosirova L.R.	Badiiy tarjima jarayonida leksik-semantik o'zgarishlar	37
Усманова С. Н.	Фразеологизмы с компонентом-именем числительным в русском языке	41
Toliyeva Sh.I.	O'zbek tilida haqorat tushunchasi va uning lingvistik ekspertiza jarayonidagi o'рни	46
Xolmuxamedov B.F.	Qur'oni Karimning mobil ilovalari xususida	50
Хайдаров А.А., Барноева М.А.	Партонимия в узбекском языке: лексико-семантический анализ	54
Шермухамедова Н.А.	Моделирование морфологического анализа на основе окончания слова для узбекского языка	61
Khamdamova S.B.	The role of Irish folk poetry in the process of forming national identity in Seamus Heaney's poetry	66
Hojiyeva N.H.	O'zbek poetik matnlarida meva nomlarining ramz sifatida qo'llanilishi	72
Jumayev E.B., Badalov F.N.	Nemis mikromatnlarida yaxlitlik tushunchasi	76
Davlatova M.H.	Funksional-semantik maydonning aspektual va temporal mazmuni	83
Mavlanova O.Sh.	Ingliz va o'zbek tillarida simpatiya va empatiyaning lingvistik ifodalanishi	87
Xidirova G.X.	Termin-varvarizmlar va ularning zamonaviy o'zbek terminotizimida tutgan o'рни	91
Мухаммадиева М.М., Саидова М. К.	Использование латинского языка в медицине	96

Axmedova D.B.	Semantik teg va ontologiyalar munosabati	101
Choriyeva G.S.	The process of language acquisition: a comparative look at English, Russian, and Uzbek	105
Xojiyeva M.Y.	Termin, terminologiya va onomastika	111
Mirxanova G.R.	Terminologik nazariyalarning rivojlanishi	115
Ruziyeva N.X., Oymatova M.T.	Lingvomadaniyat va uning nutqiy etiketga ta'siri	119
Saidov Kh.Sh.	Use of media discourse in the persuasive implementation	122
Akramov I.I.	The linguistic picture of the world through aphorisms: a conceptual and analytical perspective	127
Davlatova M.H.	Ingliz va o'zbek tillarida aspektuallikni kategorial xususiyatlari	131
Mamatova Sh.H.	O'zlashma so'zlar va til rivojlanishi: o'zbek tili yangi davrga qanday moslashmoqda?	135
Ibraximova D.T.	Antroponimik birliklarning ekstralingvistik omillari	140
Normuminov U.I.	Ma'naviyat tushunchasi va uning ingliz tilida namoyon bo'lishi	145
Hamroyeva Z.H.	Medical illustration and art: a fusion of science and creativity	149
Шукурова О.О.	Роль фразеологических оборотов в поэзии В. Высоцкого	155
Alimov T.A.	Badiiy tarjimada stereotip tushunchalarining madaniyat va jamiyat bilan bevosita bog'liqligi	159
Vaxidova F.S., Faxriyeva D.O.	Ziyorat turizmida til va diskursning roli	163
Sobirova D.R.	Pragmalingvistikada kommunikativ intensiyaning tadqiqi masalasi	167
Mahmudova A.A.	Analysis of some lexical units related to professions and handcraft terminology in the dialects and varieties of Nakhchivan	172

ZIYORAT TURIZMIDA TIL VA DISKURSNING ROLI

Vaxidova Fatima Saidovna,

Buxoro davlat universiteti o‘qituvchisi, f.f.f.d,

f.s.vakhidova@buxdu.uz

Faxriyeva Dilorom Otamurodovna,

Buxoro davlat universiteti 1-kurs magistratura talabasi,

diloromfaxriyeva@email.com

Annotatsiya. Mazkur maqola ziyorat turizmi va uning ijtimoiy-madaniy ahamiyatiga bag‘ishlangan. Unda ziyorat turizmiga oid diskurs tahlili nazariyasi va metodologiyasi o‘rganilib, ziyoratchilar tajribasi, ular uchun muhim bo‘lgan qadriyatlar va ziyorat joylarining ramziy ma‘nolari tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada ziyorat sayohatlarining jamiyatga ta‘siri, turizmni rivojlantirish va ziyoratchilar oqimining boshqaruvi yuzasidan fikrlar bildirilgan.

Kalit so‘zlar: ziyorat turizmi, diniy turizm, ijtimoiy tahlil, diskurs, turistik resurslar, ma‘naviy kontekst, mintaqaviy turizm.

РОЛЬ ЯЗЫКА И ДИСКУРСА В ПАЛОМНИЧЕСКОМ ТУРИЗМЕ

Аннотация. Данная статья посвящена паломническому туризму и его социально-культурному значению. В ней рассматриваются теория и методология дискурс-анализа, связанная с паломническим туризмом, анализируются опыт паломников, ценности, значимые для них, и символические значения мест паломничества. Кроме того, в статье выражены мысли о влиянии паломнических путешествий на общество, развитии туризма и управлении потоками паломников.

Ключевые слова: паломнический туризм, религиозный туризм, социальный анализ, дискурс, туристические ресурсы, духовный контекст, региональный туризм.

THE ROLE OF LANGUAGE AND DISCOURSE IN PILGRIMAGE TOURISM

Abstract. This article is dedicated to ziyorat tourism and its socio-cultural significance. It explores the theory and methodology of discourse analysis related to ziyorat tourism, examining the experiences of pilgrims, the values important to them, and the symbolic meanings of pilgrimage sites. Additionally, the article discusses the influence of pilgrimage journeys on society, the development of tourism, and the management of pilgrim flows.

Keywords: pilgrimage tourism, religious tourism, social analysis, discourse, tourism resources, spiritual context, regional tourism.

Kirish. Ziyorat turizmi – ma‘naviy qadriyatlarni rivojlantirish va diniy an‘analarni davom ettirish maqsadida amalga oshiriladigan sayohat turlaridan biri bo‘lib, bu turizm turi nafaqat turli joylarni ziyorat qilish, balki u yerlarning tarixiy va madaniy ma‘nolarini tushunish, ulardan ruhiy oziq olishni ham o‘z ichiga oladi. Bunday ziyoratlar davomida til va diskurs aloqalarining roli beqiyosdir. Til ziyoratchilar orasidagi muloqot vositasi bo‘lib xizmat qilsa, diskurs ularning tajribalarini yanada boyitadi.

Ziyorat turizmida tilning roli

Ziyorat joylarida til muhim muloqot vositasi bo‘lib xizmat qiladi. Misol uchun, turli mamlakatlardan kelgan ziyoratchilar uchun umumiy til bo‘lishi yoki yetarli tarjimon xizmatlarining taqdim etilishi ularga sayohatni yanada osonlashtiradi. Ziyorat joylari odatda xalqaro ahamiyatga ega bo‘lgani uchun, aksariyat hollarda ingliz tili asosiy muloqot vositasi sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, mahalliy tillar ham ahamiyatli o‘rin tutadi, chunki ular orqali ziyoratchilar mahalliy madaniyat va urf-odatlarini chuqurroq tushuna oladi. Mahalliy tilni bilish ziyoratchilar va mahalliy aholi o‘rtasida yaqin munosabatlar o‘rnatishga xizmat qiladi.

Diskursning ziyorat Turizmiga ta‘siri

Diskurs – bu tilning muayyan kontekstda ishlatilishi va u orqali ma‘lum bir mazmunni shakllantirishdir. Ziyorat joylari haqida qilingan hikoyalar, rivoyatlar va tarixiy yozuvlar ziyoratchilarning joy haqida muayyan tasavvurni shakllantirishida katta ahamiyatga ega. Masalan, islom olamidagi ziyorat joylari haqida qilingan rivoyatlar va yozma manbalar ziyoratchilarga joyning tarixiy ahamiyatini yetkazishda

muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, ziyoratchilar ushbu joylarga tashrif buyurganlarida, ushbu diskurslar orqali ularning tajribasi yanada boyiydi va ziyorat joyining tarixiy va diniy mazmunini anglab olishlari osonlashadi.

Ziyorat Joylarining Mahalliy Madaniyat va An'analar Bilan Aloqasi

Ziyorat joylari ko'pincha mahalliy madaniyat va an'analar bilan chambarchas bog'liq bo'ladi. Shu bois, ziyorat joylaridagi til va diskurslar mahalliy madaniyatni aks ettiradi va ziyoratchilar ushbu madaniyat bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu turdagi turizm orqali ziyoratchilar faqatgina diniy vazifalarini bajarmasdan, balki o'zlari uchun yangi madaniyat va qadriyatlarni ham kashf etishadi.

Ziyorat turizmida til va diskursning turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati

Ziyorat joylarida til va diskursning mavjudligi turizmni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. Til orqali ziyoratchilar o'zlariga kerakli ma'lumotlarni olishlari va joydagi tajribalarini kengaytirishlari mumkin. Diskurs esa joyning qiziqarli va tarixi boyligi haqida hikoya qilib, ziyoratchilarni jalb qiladi. Shu bilan birga, ziyorat joylarining tarixiy yoki madaniy ahamiyatini yorituvchi diskurslar turistik brend yaratishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ziyorat joylari haqida ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalarida paydo bo'layotgan kontentlar esa yangi ziyoratchilar oqimini ta'minlaydi. O'zbekistonda ziyorat turizmi tarixan va madaniy jihatdan muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston tarixiy ziyorat joylari bilan boy bo'lib, bu joylar yillik millionlab sayyohlarni o'ziga jalb qiladi. Masalan, Samarqanddagi Shohi Zinda majmuasi, Buxorodagi Bahouddin Naqshband ziyoratgohi, Toshkentdagi Hazrati Imom majmuasi va boshqa tarixiy-diniy obidalar xalqaro miqyosda taniqli. Diskurs tahlili turli xil matn va suhbatlarni o'rganish orqali jamiyatda qabul qilingan qarashlar va g'oyalarni o'rganishga imkon beradi. Ziyorat turizmi diskursida bu yondashuvni qo'llash orqali ziyorat joylari atrofidagi madaniy va diniy qarashlarni o'rganish mumkin. Ziyorat turizmini diskurs tahlili orqali o'rganish qiziqarli va muhim yo'nalishdir. Bu yondashuv ziyorat turizmida qo'llanilayotgan tilning ma'nosini, u orqali qanday ijtimoiy va madaniy qadriyatlar shakllanishini, va turli guruhlar tomonidan qanday nutqlar yaratilayotganini tushunishga yordam beradi. Quyida asosiy yondashuvlar va metodlar haqida qisqacha ma'lumot beraman.

1. Ijtimoiy-konstruktivistik yondashuv

Bu yondashuv ziyorat joylari va ularning ahamiyatini madaniy va diniy nuqtayi nazardan o'rganishga yordam beradi. Bu yerda til orqali ziyorat joylarining muqaddasligi qanday belgilanishi va qabul qilinishini o'rganish mumkin.

2. Kritik diskurs tahlili (CDA)

CDA yordamida ziyorat turizmida kuch va hokimiyat munosabatlari tahlil qilinadi. Misol uchun, diniy joylar haqida turli guruhlar o'rtasida qanday qiziqishlar mavjudligi yoki bu joylarni boshqarishdagi ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlarni kuzatish mumkin.

3. Semiotik yondashuv

Bu usulda diniy joylar va ularni ta'riflashda qo'llaniladigan belgilar va ramzlarning tahlili muhimdir. Ushbu yondashuvda ziyorat joylari qanday alomatlar orqali muqaddas deb qaralishini o'rganish mumkin, masalan, so'zlar, iboralar va belgilar orqali yaratilgan tasvirlar.

4. Diskursiv identifikatsiya

Ziyorat turizmida odamlarning shaxsiy va ijtimoiy identifikatsiyasi qanday ifoda etilishi tahlil qilinadi. Bu orqali ziyorat joylarini ziyorat qilish orqali odamlar qanday tajribalar bilan bog'lanishini va bu ularning ijtimoiy mavqeiga qanday ta'sir qilishini ko'rish mumkin.

Metodologiya: 1. Matnli tahlil: Ziyorat joylari haqida yozilgan matnlarni, e'lonlarni yoki reklamalarni o'rganish.

2. Intervyu va suhbat tahlili: Ziyoratchilarning o'zlari bilan suhbatlashib, ularning ziyorat joylari haqidagi qarashlari va hissiyotlarini o'rganish.

3. Rasm va vizual kontent tahlili: Ziyorat joylari bilan bog'liq vizual tasvirlar, videolar yoki fotosuratlar orqali bu joylar qanday ifodalanishini ko'rish.

Tadqiqot metodologiyasi. Ziyorat turizmi aslida, muqaddas joylarga bo'lgan qiziqish va e'tiqod tufayli amalga oshiriladigan sayohat turi bo'lib, unda til va diskurs o'ziga xos rol o'ynaydi. Bu turizm turi doirasida til nafaqat axborot yetkazish, balki diniy va madaniy qadriyatlarni anglatish va tushuntirish vositasi sifatida ham muhimdir. O'zbekiston kabi boy tarixiy va diniy merosga ega mamlakatlarda ziyorat joylari, masjidlar, maqbaralar va ziyoratgohlar chet eldan kelgan mehmonlar uchun ham, mahalliy aholi uchun ham katta ahamiyatga ega. Shu ma'noda, til va diskurs ziyoratchilar o'rtasida madaniy aloqa, e'tiqod va tajriba almashinuvi uchun kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi. Ziyorat turizmida diskursning muhimligi bir nechta omillarga bog'liq. Ziyorat turi ko'plab jamiyatlarda, ayniqsa diniy ahamiyatga ega joylarga tashrif buyurish, ma'naviy va madaniy o'sishni ta'minlash, hamda o'ziga xos diniy tajribalar yaratish bilan bog'liq. Diskurs esa bu jarayonda quyidagi jihatlarida muhim rol o'ynaydi:

1. Diniy va madaniy identifikatsiya

Ziyorat turizmi ko‘pincha diniy an‘analar va amaliyotlar bilan bog‘liq bo‘lgani uchun, diskurs bu amaliyotlarning qanday tushunilishi va tarqatilishi haqida muhim ma‘lumotlar beradi. Masalan, diniy obidalarni ziyorat qilish yoki ularga bo‘lgan ehtirom, jamiyatdagi diniy identifikatsiya va tafakkur shakllanishiga ta‘sir qiladi. Diskurs orqali ziyoratning ma‘no va ahamiyati ta‘kidlanadi, bu esa ziyoratchilarning tajriba va munosabatlarini shakllantiradi.

2. Normativ va axloqiy jihatlar

Ziyorat turizmidagi diskurs diniy amaliyotlarning qanday bajarilishi kerakligini, qanday axloqiy qoidalar va prinsiplar asosida amalga oshirilishi lozimligini belgilaydi. Bu, ziyoratchilarni odob-axloq, hurmat, va tartib-qoidalarga rioya qilishga undaydi. Misol uchun, ziyorat joylariga kirishdan oldin tozalikka e‘tibor berish, boshqa ziyoratchilarga hurmat ko‘rsatish kabi ma‘naviy talablar diskurs orqali ifodalanadi.

3. Ziyoratning iqtisodiy va siyosiy ta‘siri

Diskurs nafaqat diniy, balki iqtisodiy va siyosiy masalalarni ham muhokama qiladi. Ziyorat turizmi ko‘pincha iqtisodiy jihatdan muhim soha hisoblanadi. Diskurs orqali ziyorat joylarida qanday iqtisodiy tizimlar ishlashini, turizmning joylardagi mahalliy iqtisodiyotga qanday ta‘sir qilishi, turizmning ekologik ta‘siri kabi masalalar yoritiladi.

4. Diniy sayohatlarning globalizatsiyasi

Bugungi kunda ziyorat turizmi faqat mahalliy diniy markazlar bilan cheklanmay, butun dunyo bo‘ylab o‘z ta‘sirini yoymoqda. Diskurs orqali global ziyorat turizmining ijtimoiy, madaniy va diniy ta‘sirlari haqida munozara olib boriladi. Bu jarayon diniy tafakkur, madaniy almashinuv va globalizatsiyaga qanday ta‘sir qilishini aniqlashda muhimdir.

5. Madaniy va diniy farqlarning rivojlanishi

Ziyorat turizmidagi diskurs shuningdek, turli madaniy va diniy jamoalarning o‘zaro tushunish va hurmat qilishiga yordam beradi. Ziyorat joylariga tashrif buyurgan insonlar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar va tushunish, global diniy va madaniy farqlarni bartaraf etishga yordam beradi.

6. Ziyorat joylarining semantikasi

Har bir ziyorat joyining o‘ziga xos diniy yoki madaniy ma‘nosi bor. Diskurs orqali bu joylarning ma‘nosi, tarixi, ulardagi diniy ramzlar va ularning zamonaviy tushunchalar bilan bog‘lanishi haqida suhbatlar olib boriladi. Ziyorat joylarini qanday tushunish, ularga qanday munosabatda bo‘lish kerakligi haqida diskursda muhim nuqtalar ko‘rib chiqiladi.

Umuman olganda, ziyorat turizmidagi diskurs nafaqat ziyoratchilarni ma‘naviy va diniy jihatdan yo‘naltirish, balki jamiyatni o‘zaro tushunishga, turizmning iqtisodiy va madaniy ta‘sirini anglashga, va global miqyosda diniy turizmning qanday rivojlanayotganini kuzatishga yordam beradi.

Tilning kommunikativ funksiyasi

Ziyorat turizmidagi til orqali ziyoratchilarga diniy va tarixiy ma‘lumotlar beriladi. Masalan, gidlar, joyning tarixi va diniy ahamiyatini tushuntirish uchun o‘zbek, ingliz yoki rus tillaridan foydalanadi. Bu jarayonda milliy tilni bilish yoki unga tarjima orqali kirish imkoniyati ziyoratchilarning tajribasini boyitadi, ularga ma‘lum joyning ruhiy va diniy ahamiyatini chuqur anglashga yordam beradi.

Diskursning diniy va madaniy ta‘siri

Diskurs - bu nafaqat so‘zlar, balki joy, muhit va kontekst orqali beriladigan xabarlar to‘plami hamdir. Ziyorat joylarida diskurs ibodat marosimlari, duolar, tarixiy hikoyalar va ulamolar hikmatlari orqali amalga oshadi. Bu esa ziyoratchilarda ichki ruhiy poklanish, ma‘naviy tajriba va qadriyatlarga hurmat hissini uyg‘otadi. Shuningdek, ziyorat joylaridagi belgilar, lavhalar va yozuvlar ham diskursning bir qismidir; ular ziyoratchilarni muayyan joyning diniy va tarixiy ahamiyatini to‘g‘ri anglashlariga yordam beradi.

Natijalar va muhokama. Ziyorat joylarida o‘zbek tilida axborot berilishi milliy madaniyatni targ‘ib etish va o‘zlikni saqlashda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, chet ellik ziyoratchilarga mo‘ljallangan tarjimalar ham mavjud bo‘lib, bu ziyoratchilar uchun madaniyat va e‘tiqodlarni tanishtirishda samarali usuldir. Shunday qilib, til ziyorat joylarining o‘ziga xosligini saqlab qolishda, mahalliy madaniyat va diniy qadriyatlarni butun dunyo bilan ulashishda ko‘prik vazifasini bajaradi. Bugungi kunda ziyorat joylarining ahamiyati faqat an‘anaviy usullarda emas, balki zamonaviy texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalari orqali ham targ‘ib qilinmoqda. Ziyorat diskursi ijtimoiy tarmoqlarda va internetda keng yoritilib, globallashtirish jarayonida milliy va diniy qadriyatlar haqida keng ma‘lumot berishga xizmat qilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, ziyorat joylarining ahamiyati faqat mahalliy darajada emas, balki xalqaro miqyosda ham keng targ‘ib etilmoqda.

Xulosa. Ziyorat joylarida til va diskurs madaniyatlararo muloqotda ahamiyatli rol o‘ynaydi. Ziyoratchilar orasida turli madaniyat va din vakillari bo‘lganligi sababli, ular o‘rtasida o‘zaro hurmat va tushunishni rivojlantirish zarurati tug‘iladi. Til va diskurs bu muloqotni yengillashtiradi, ziyoratchilar o‘rtasida yaqinlik, o‘zaro tushunish va diniy birlashuvni kuchaytirishga yordam beradi. Ziyorat turizmidagi til

va diskurs nafaqat muloqot vositasi yoki ma'lumot yetkazish usuli sifatida, balki ziyoratchilarning madaniy tajribasini boyitishda ham muhim omil hisoblanadi. Ziyorat joylarida til va diskurs orqali mahalliy madaniyat va qadriyatlar haqida tushunchalar berilib, ziyoratchilarning ruhiy va madaniy ehtiyojlarini qondirishga xizmat qilinadi. Shu sababli, ziyorat joylaridagi til va diskurs turizm sohasini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR:

1. Jo'rayev Qodir, "O'zbekistonda ziyorat turizmining rivoji va uning iqtisodiy ahamiyati" // "Turizm va Madaniyat" jurnali, 2022).
2. Eshiniyazov, Berdiniyaz A., Saliev, Erkin P., Tursinbaev, Alpamis K. - "O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirishda ziyoratgohlarning ahamiyati," // *Oriental Renaissance: Innovatsion, ta'lim va fan jurnali*, 2023
3. Azimov I. - "Surxondaryo viloyatidagi tarixiy obidalar" (maqolalar to'plami).
4. Mamanazarov A., Sattorov B., Jo'rayeva S. - "O'zbekistondagi muqaddas qadamjolar va ularning ziyoratchilarga ta'siri."
5. Smith, V. L. (1992). *Hosts and guests: The anthropology of tourism*. University of Pennsylvania Press.
6. Hall, C. M., & Page, S. J. (2002). *The geography of tourism and recreation: Environment, place and space*. Routledge.
7. Cohen, E. (1984). *The sociology of tourism: Approaches, issues, and findings*. // *Annual Review of Sociology*, 10, 373-392.
8. Timothy, D. J., & Olsen, D. H. (2006). *Tourism, religion and spiritual journeys*. Routledge.